

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 3. septembra 2020*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 93/13/EGS – Člen 1(2) – Področje uporabe – Nacionalna določba, ki določa najvišji znesek neobrestnih stroškov kredita – Člen 3(1) – Pogodbeni pogoji, s katerim se na potrošnika prenesejo stroški gospodarske dejavnosti dajalca kredita – Znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank – Člen 4(2) – Obveznost sestave pogodbenih pogojev v jasnem in razumljivem jeziku – Pogodbeni pogoji, ki ne določajo storitev, za katere se plačuje – Direktiva 2008/48/ES – Člen 3(g) – Nacionalna zakonodaja, ki določa način izračuna najvišjega zneska neobrestnega stroška kredita, ki se lahko zaračuna potrošniku“

V združenih zadevah C-84/19, C-222/19 in C-252/19,

katerih predmet so trije predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki jih je na eni strani vložilo Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (občinsko sodišče v Szczecinu, pristojno za desni breg in zahod, Poljska) (C-84/19) z odločbo z dne 28. decembra 2018, ki je na Sodišče prispela 31. januarja 2019, ter na drugi strani Sąd Rejonowy w Opatowie (občinsko sodišče v Opatowu, I. oddelek za civilne zadeve, Poljska) z odločbama z dne 4. februarja 2019 (C-222/19) in 31. januarja 2019 (C-252/19), ki sta na Sodišče prispeli 8. marca 2019 oziroma 20. marca 2019, v postopkih

Profi Credit Polska SA

proti

QJ (C-84/19),

in

BW

proti

DR (C-222/19),

in

QL

proti

CG (C-252/19),

* Jezik postopka: poljščina.

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, M. Safjan, L. Bay Larsen, sodnika, C. Toader (poročevalka), sodnica, in N. Jääskinen, sodnik,

generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za BW K. Tomczyk, radca prawny,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za češko vlado M. Smolek, J. Vlácil in S. Šindelková, agenti,
- za Evropsko komisijo K. Herbout-Borcza, G. Goddin, A. Szmytkowska in N. Ruiz García, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 2. aprila 2020

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago člena 1(2), člena 3(1) in člena 4(2) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288, in popravek v UL 2019, L 214, str. 25), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 (UL 2011, L 304, str. 64) (v nadaljevanju: Direktiva 93/13), in Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL 2008, L 133, str. 66, ter popravki v UL 2009, L 207, str. 14, UL 2010, L 199, str. 40, in UL 2011, L 234, str. 46).
- 2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru treh sporov med družbami Profi Credit Polska, BW in QL, tremi kreditnimi institucijami, na eni strani in osebami QJ, DR oziroma CG, tremi potrošniki, na drugi strani zaradi izterjave zneskov, ki jih te kreditne institucije zahtevajo od navedenih potrošnikov na podlagi potrošniških kreditnih pogodb.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13

- 3 V dvanajsti, trinajsti, šestnajsti in dvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker nacionalni predpisi v njihovi sedanji obliki dovoljujejo le delno uskladitev [harmonizacijo]; ker ta direktiva zajema zlasti pogodbene pogoje, o katerih se stranki nista dogovorili posamično; ker bi morale imeti države članice možnost, da ob upoštevanju Pogodbe potrošnikom nudijo višjo raven varstva z nacionalnimi predpisi, ki so strožji od te direktive;

ker se predpostavlja, da zakoni ali predpisi držav članic, ki neposredno ali posredno določajo pogoje v potrošniških pogodbah, ne vsebujejo nepoštenih pogojev; ker se zato ne zdi potrebno, da bi za pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in načelih ali določbah mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, veljale določbe te direktive; ker izraz ‚obvezni zakoni ali predpisi‘ v členu 1(2) zajema tudi pravila, ki v skladu z zakonom veljajo med pogodbenima strankama, če ni bilo dogovorjeno drugače;

[...]

ker zahtevo dobre vere lahko izpolni prodajalec ali dobavitelj, če posluje lojalno in pravično z drugo stranko, katere zakonite interese mora upoštevati;

[...]

ker morajo biti pogodbe sestavljene v jasnem, razumljivem jeziku, ker mora potrošnik imeti možnost preučiti vse pogoje in ker mora v dvomu prevladati razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna“.

- 4 Člen 1 te direktive določa:

„1. Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nepoštenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.

2. Določbe te direktive ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih [...].“

- 5 Člen 3(1) te direktive določa:

„Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“

- 6 Člen 4 te direktive določa:

„1. Brez poseganja v člen 7 je treba nepoštenost pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.

2. Ocena nepoštenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“

7 Člen 5 Direktive 93/13 določa:

„Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. V dvomu glede pomena pogoja, prevlada razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna. To pravilo o razlagi ne velja v okviru postopkov iz člena 7(2).“

8 Člen 6(1) te direktive določa:

„Države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nepoštenih pogojev.“

9 Člen 7(1) navedene direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

10 Člen 8 te direktive določa:

„Države članice lahko na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje določbe, ki so združljive s Pogodbo, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov.“

11 Člen 8a(1) Direktive 93/13 določa:

„Če država članica sprejme določbe v skladu s členom 8, o tem in o kakršnih koli naknadnih spremembah obvesti Komisijo [...]“.

Direktiva 2008/48

12 V uvodnih izjavah 7, 9 in 20 Direktive 2008/48 je navedeno:

„(7) Da bi olajšali nastanek dobro delujočega notranjega trga potrošniških kreditov, je treba zagotoviti usklajen [harmoniziran] okvir Skupnosti v številnih osrednjih območjih. Ob upoštevanju stalno spreminjajočega se trga potrošniških kreditov in vse večje mobilnosti evropskih državljanov naj bi zakonodaja Skupnosti, ki je usmerjena v prihodnost in ki se zmore prilagoditi bodočim oblikam kreditov, državam članicam omogočila ustrezno raven prožnosti pri izvajanju in pomagala vzpostaviti sodobno pravo na področju zakonov o potrošniških kreditih.

[...]

(9) Polna uskladitev [harmonizacija] je potrebna zato, da se vsem potrošnikom v Skupnosti zagotovi visoka in primerljiva raven varovanja njihovih interesov in se vzpostavi pravi notranji trg. [...]

[...]

(20) Skupni stroški kredita za potrošnika bi morali zajemati vse stroške, tudi obresti, provizije, davke, pristojbine za kreditne posrednike in vse druge pristojbine, ki jih mora potrošnik plačati v zvezi s kreditno pogodbo, razen notarskih stroškov. Treba bi bilo objektivno oceniti, v kolikšni meri dajalec kreditov dejansko pozna stroške, pri tem pa upoštevati zahteve poklicne skrbnosti.“

13 Člen 3 te direktive določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve:

(a) ‚potrošnik‘ pomeni fizično osebo, ki v transakcijah, zajetih v tej direktivi, deluje za namene zunaj svoje trgovske, poslovne ali poklicne dejavnosti;

[...]

(g) ‚skupni stroški kredita za potrošnika‘ pomeni vse stroške, vključno z obrestmi, provizijami, davki in vsemi drugimi vrstami pristojbin, ki jih mora potrošnik plačati v zvezi s kreditno pogodbo in ki so dajalcu kredita znani, razen notarskih stroškov; stroški, povezani s pomožnimi storitvami v zvezi s kreditno pogodbo, zlasti zavarovalne premije, so tudi vključeni, če je sklenitev dodatne storitvene pogodbe obvezna že za samo pridobitev kredita ali pod pogoji, ki se tržijo;

(h) ‚skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik‘ pomeni vsoto skupnega zneska kredita in skupnih stroškov kredita za potrošnika;

[...]“

14 Člen 8 navedene direktive, naslovljen ‚Obveznost ocene kreditne sposobnosti potrošnika‘, v odstavku 1 določa:

„Države članice zagotovijo, da pred sklenitvijo kreditne pogodbe dajalec kredita oceni potrošnikovo kreditno sposobnost na podlagi zadostnih informacij, ki jih, kjer je to primerno, pridobi od potrošnika, in po potrebi informacij, ki jih pridobi s poizvedbo v ustrezni zbirki podatkov. Države članice, ki v okviru nacionalne zakonodaje zahtevajo, da dajalec kredita oceni potrošnikovo kreditno sposobnost na podlagi poizvedbe v ustrezni zbirki podatkov, lahko ohranijo to zahtevo.“

15 Člen 10 te direktive, naslovljen ‚Informacije, ki se morajo vključiti v kreditne pogodbe‘, določa:

„1. Kreditne pogodbe se pripravijo na papirju ali drugem trajnem nosilcu podatkov.

Vse pogodbene stranke prejmejo izvod kreditne pogodbe. Ta člen ne posega v nobena nacionalna pravila o veljavnosti sklenitve kreditnih pogodb, če so ta skladna s pravom Skupnosti.

2. Kreditna pogodba jasno in jedrnato navaja:

[...]

(d) skupni znesek kredita in pogoje, ki urejajo črpanje kredita;

[...]

(g) efektivno obrestno mero in skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik, izračunan ob sklenitvi kreditne pogodbe; navedejo se vse predpostavke, uporabljene za izračun navedenih obresti;

[...]

(u) po potrebi tudi druga pogodbeno določila in pogoje;

[...]“

16 Člen 21 Direktive 2008/48 določa:

„Države članice zagotovijo, da:

[...]

(b) se pristojbino, če obstaja, ki jo mora plačati potrošnik kreditnemu posredniku za njegove storitve, razkrije potrošniku in se ta dogovori med potrošnikom in kreditnim posrednikom na papirju ali na drugem trajnem nosilcu podatkov pred sklenitvijo kreditne pogodbe;

[...]“

17 Člen 22 te direktive, naslovljen „Usklajevanje [harmonizacija] in obveznost izvajanja te direktive“, določa:

„1. Če ta direktiva vsebuje usklajene [harmonizirane] določbe, države članice ne smejo ohraniti ali uvedi v svoje nacionalno pravo drugih določb, razen tistih, določenih v tej direktivi.

[...]

3. Države članice nadalje zagotovijo, da se določbam, ki jih sprejmejo pri izvajanju te direktive, ni mogoče izogniti z načinom oblikovanja pogodb, zlasti z vnašanjem črpanj ali kreditnih pogodb, ki spadajo v področje uporabe te direktive, v kreditne pogodbe, katerih značilnosti ali namen bi lahko omogočili, da se izognejo njeni uporabi.

[...]“

Poljsko pravo

Civilni zakonik

18 Člen 385¹(1) kodeks cywilny (civilni zakonik) v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja sporov o glavni stvari (v nadaljevanju: civilni zakonik), določa:

„Določila potrošnike pogodbe, ki niso bila posamično dogovorjena, za potrošnika niso zavezujoča, če se z njimi določajo njegove pravice in obveznosti na način, ki je v nasprotju z dobrimi običaji in s katerim se grobo posega v njegove interese (nedopustni pogodbeni pogoji). To ne velja za določila, ki se nanašajo na glavne obveznosti pogodbenih strank, zlasti na ceno ali plačilo, če je njihovo besedilo jasno.“

19 Člen 720(1) tega zakonika določa:

„Posojilodajalec se s posojilno pogodbo zavezuje, da bo na posojilojemalca prenesel lastninsko pravico na določenem denarnem znesku ali na stvareh, ki so določene samo z vrsto, posojilojemalec pa se zavezuje, da bo vrnil enak denarni znesek oziroma enako število stvari iste vrste in kakovosti.“

Zakon o potrošniških kreditih

20 Z Ustawa o wredycie konsumenckim (zakon o potrošniških kreditih) z dne 12. maja 2011 (Dz. U. št. 126, pozicija 715) v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja sporov o glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o potrošniških kreditih), je bila Direktiva 2008/48 prenesena v poljski pravni red.

21 Člen 5(1) tega zakona opredeljuje te pojme:

„[...]

(6) skupni stroški kredita – vsi obvezni stroški za potrošnika na podlagi kreditne pogodbe, zlasti:
(a) obresti, pristojbine, provizije, davki in marže, če so dajalcu kredita znani, ter
(b) stroški pomožnih storitev, zlasti zavarovanj, če jih je treba plačati za samo pridobitev kredita ali za njegovo pridobitev pod ponujenimi pogoji, razen notarskih stroškov, ki jih nosi potrošnik;

(6a) neobrestni stroški kredita – vsi stroški, ki jih mora potrošnik plačati v zvezi s potrošniško kreditno pogodbo, razen obresti;

(7) skupni znesek kredita – najvišji znesek vseh denarnih sredstev brez stroškov kredita, ki jih dajalec kredita da potrošniku na voljo na podlagi kreditne pogodbe, v primeru pogodb, za katere ta najvišji znesek ni bil določen, pa vsota vseh denarnih sredstev brez stroškov kredita, ki jih dajalec kredita da potrošniku na voljo na podlagi kreditne pogodbe;

(8) skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik – vsota skupnih stroškov kredita in skupnega zneska kredita.

[...]“

22 Člen 36a navedenega zakona določa:

„1. Najvišji znesek neobrestnih stroškov kredita se izračuna po tej formuli:

$$\text{MPKK} \leq (\text{K} \times 25 \%) + (\text{K} \times \text{N}/\text{R} \times 30 \%),$$

pri čemer imajo posamezni znaki naslednji pomen:

MPKK – najvišji znesek neobrestnih stroškov kredita,

K – skupni znesek kredita,

n – obdobje odplačila, izraženo v dneh,

R – število dni v letu.

2. Neobrestni stroški kredita v celotnem obdobju kreditiranja ne smejo biti višji od skupnega zneska kredita.

3. Ni mogoče zahtevati plačila neobrestnih stroškov kredita, ki izhajajo iz potrošniške kreditne pogodbe, v delu, v katerem so višji od najvišjega zneska neobrestnih stroškov kredita, izračunanega v skladu z odstavkom 1, ali skupnega zneska kredita.“

Spori o glavni stvari, vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

Zadeva C-84/19

- 23 Družba Profi Credit Polska je 19. septembra 2016 osebi QJ prek posrednika odobrila potrošniški kredit. Ta pogodba se je nanašala na 9000 poljskih zlotov (PLN) (približno 2090 EUR), odplačevanje pa je bilo porazdeljeno na 36 mesecev. V navedeni pogodbi so bili določeni obrestna mera 9,83 % na leto ter stroški obdelave v znesku 129 PLN (približno 30 EUR), provizija v višini 7771 PLN (približno 1804 EUR) in znesek 1100 PLN (približno 255 EUR) za finančni produkt, imenovan „Tvoj paket – posebni paket“.
- 24 Družba Profi Credit Polska je pri predložitvenem sodišču Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (občinsko sodišče v Szczecinu, pristojno za desni breg in zahod, Poljska) predlagala izdajo plačilnega naloga na podlagi menice, ki jo je izdala oseba QJ. To sodišče je izdalo zamudno sodbo, zoper katero je oseba QJ vložila ugovor in v okviru katere je zatrjevala nepoštenost pogojev posojilne pogodbe.
- 25 Predložitveno sodišče je ugotovilo, da v tej pogodbi nista bila opredeljena pojma „stroški obdelave“ in „provizija“ niti ni bilo pojasnjeno, za katere konkretne storitve se plačujejo. Na podlagi paketa „Tvoj paket – posebni paket“ je bil potrošniku omogočen enkratni odlog plačila dveh mesečnih obrokov ali znižanje štirih mesečnih obrokov skupaj s podaljšanjem pogodbe v primeru odloga plačila ali zavezo potrošnika k poznejšemu plačilu v primeru znižanja mesečnih obrokov.
- 26 Šele med postopkom pred predložitvenim sodiščem naj bi družba Profi Credit Polska pojasnila, da „provizija“ pomeni protidajatev za odobritev posojila in da „stroški odobritve“ ustrezajo stroškom, ki nastanejo prodajalcu ali ponudniku zaradi sklenitve pogodbe. Obresti pa naj bi bile plačilo za to, da posojilojemalec uporablja izposojena denarna sredstva.
- 27 Po mnenju tega sodišča so bili neobrestni stroški kredita iz pogodbe, ki jo je sklenila oseba QJ, določeni v višini, ki je enaka zgornji meji iz člena 36a zakona o potrošniških kreditih. Najprej, to sodišče je v dvomih glede tega, ali je v skladu s členom 1(2) Direktive 93/13 nadzor morebitne nepoštenosti pogodbenih pogojev v zvezi s plačilom teh različnih zneskov iz naslova stroškov kredita izključen iz področja uporabe te direktive.
- 28 Dalje, če bi taki pogodbeni pogoji spadali na področje uporabe Direktive 93/13, se predložitveno sodišče sprašuje, ali je presoja nepoštenosti teh pogojev mogoča glede na besedilo člena 4(2) te direktive. Natančneje, po mnenju tega sodišča bi lahko vprašanje zneska plačil spadalo k izjemi „glavnega predmeta pogodbe“ ali „ustreznosti med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago“ v smislu navedene določbe.
- 29 V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da obstajajo velike razlike med besedilom člena 4(2) Direktive 93/13 in besedilom člena 385¹(1) civilnega zakonika, s katerim je bila prva od teh določb prenesena v nacionalno pravo. Iz tega člena civilnega zakonika naj bi namreč izhajalo, da je presoja nepoštenosti, ki jo opravi nacionalno sodišče, izključena samo v zvezi z ustreznostjo med ceno in plačilom za glavne storitve strank.
- 30 Nazadnje, predložitveno sodišče je v zvezi z zahtevo po preglednosti, določeno v členu 4(2) Direktive 93/13, v dvomih glede tega, ali je mogoče šteti, da je pogodba sestavljena v razumljivem jeziku, če določa obresti, plačilo in provizijo, ne da bi bile pojasnjene razlike med temi elementi in storitvami, za katere se plačujejo. Poleg tega bi lahko način oblikovanja pogojev ustvarjal vtis, da so nekatera plačila zakonsko predpisana. Prav tako bi uporaba pojma „provizija“ lahko pomenila, da gre za plačilo posredniku, katerega odnos z dajalcem kredita ni bil opredeljen.

31 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (občinsko sodišče v Szczecinu, pristojno za desni breg in zahod) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 1(2) [Direktive 93/13] razlagati tako, da se navedena direktiva ne uporablja za oceno nepoštenosti posameznih pogodbenih pogojev, ki se nanašajo na neobrestne stroške kredita, kadar zakonske določbe države članice določajo zgornjo mejo teh stroškov s tem, da predpisujejo, da se ne more zahtevati plačilo neobrestnih stroškov pogodbe o potrošniškem kreditu v delu, v katerem so ti stroški višji od maksimalnih neobrestnih stroškov kredita, izračunanih na podlagi zakonskih določb, ali od skupnega zneska kredita?
2. Ali je treba člen 4(2) [Direktive 93/13] razlagati tako, da se na podlagi te določbe ne sme ocenjevati morebitna nepoštenost pogodbenega pogoja, ki določa neobrestne stroške, ki jih mora nositi in plačati posojiljemalec skupaj s posojilom poleg obresti in ki so povezani s sklenitvijo pogodbe in odobritvijo posojila (v obliki plačil, provizij in drugih stroškov), če je pogodbeni pogoj v jasnem, razumljivem jeziku?
3. Ali je treba člen 4(2) [Direktive 93/13] razlagati tako, da pogodbeni pogoji, ki določajo različne stroške, povezane z odobritvijo posojila, niso v ‚jasnem, razumljivem jeziku‘, če iz njih ni razvidno, za katere konkretne protistoritve se plačujejo, in potrošnik ne more prepoznati razlik med njimi?“

Zadeva C-222/19

- 32 Družba BW in oseba DR sta 8. marca 2018 sklenili pogodbo o potrošniškem kreditu v skupnem znesku 9225 PLN (približno 2148 EUR) za obdobje dveh let z odplačilom v 24 mesečnih obrokih. Ta pogodba je bila zavarovana z bianko menico osebe DR.
- 33 Ta znesek je vključeval glavnico v višini 4500 PLN (približno 1048 EUR), pogodbeno dogovorjene obresti v višini 900 PLN (približno 210 EUR), stroške odobritve posojila v višini 1125 PLN (približno 262 EUR) in stroške upravljanja posojila za celotno trajanje posojila v višini 2700 PLN (približno 628 EUR). Pogodbeno dogovorjene obresti so bile izračunane po spremenljivi obrestni meri, ki je ob sklenitvi pogodbe znašala 10 % na leto. Skupna efektivna letna obrestna mera je bila določena v višini 119,42 %.
- 34 Najvišji neobrestni stroški kredita, ki so bili sestavljeni iz stroškov odobritve posojila in stroškov upravljanja ter izračunani v skladu s formulo iz člena 36a zakona o potrošniških kreditih, so znašali 3825 PLN (približno 867 EUR). Predložitveno sodišče pojasnjuje, da se stranki o tem znesku nista dogovorili posamično in da je bila pogodba sestavljena po vnaprej določenem vzorcu.
- 35 Oseba DR je prejela znesek posojila in izvedla plačila v višini 1913,10 PLN (približno 445 EUR), ki so bila upoštevana kot odbitek zapadlih zneskov za odplačilo glavnice in pogodbenih zamudnih obresti tega posojila. Družba BW je po neplačilu osebe DR odstopila od pogodbe in pri predložitvenem sodišču, Sąd Rejonowy w Opatowie (občinsko sodišče v Opatowu, I. oddelek za civilne zadeve, Poljska) vložila predlog za izdajo plačilnega naloga na podlagi bianko menice, ki jo je predhodno podpisala oseba DR.
- 36 Družba BW je v okviru postopka pred tem sodiščem pojasnila, da je bila provizija za odobritev posojila med drugim sestavljena iz nadomestila, izplačanega finančnemu posredniku, ki je predstavljalo 12 % skupnega zneska kredita, stroškov dostopa do sistema zaradi preverjanja kreditne sposobnosti posojiljemalca, stroškov plač delavcev, zadolženih za odobritev posojil, in stroškov preverjanja dokumentov, vključno s stroški klica za preverjanje prijavljenih dohodkov. Vsota je znašala skupaj 25 % skupnega zneska posojila v smislu člena 5, točka 7, zakona o potrošniških kreditih.

- 37 Stroški upravljanja posojila, ki so znašali 30 % zneska kredita za vsako leto upravljanja, naj bi bili sestavljeni iz stroškov za plače zaposlenih, zadolženih za mesečno izterjavo, vzdrževanje pisarn, vzdrževanje komunikacijskih linij, računovodstvo, vodenje individualnih računov, računalniške sisteme za vodenje dolga, korespondenco, ki vključuje SMS opomin za plačilo, pisarniški material in dostop do zbirk podatkov.
- 38 V obravnavani zadevi je družba BW glede stroškov, povezanih s sklenitvijo in upravljanjem potrošniške kreditne pogodbe osebe DR, zavrnila navedbo točnih zneskov, ker naj bi bila za to potrebna precejšnja sredstva, ki bi presegala domnevno dolgovane zneske, in naj bi lahko poleg tega kršila bančno tajnost in pravila o varstvu osebnih podatkov.
- 39 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da lahko v skladu z metodo izračuna iz člena 36a zakona o potrošniških kreditih „skupni neobrestni stroški kredita“ znašajo med 25 in 100 % skupnega zneska kredita glede na obdobje odplačila: 55 % za eno leto, 85 % za dve leti in 100 % za dlje od dveh let.
- 40 Predložitveno sodišče dvomi o združljivosti te določbe nacionalnega prava z Direktivo 93/13. Predložitveno sodišče med drugim navaja, da se zgornja meja, ki jo je določil nacionalni zakonodajalec, izračuna ob upoštevanju stroškov, ki so dejansko povezani ne le s sklenitvijo in upravljanjem posamezne kreditne pogodbe, ampak tudi s splošno gospodarsko dejavnostjo dajalca kredita. Zato naj bi se s to zavezujočo zgornjo mejo omogočalo, da se stroški, povezani s splošno gospodarsko dejavnostjo dajalca kredita, prenesejo na potrošnika.
- 41 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy w Opatowie (občinsko sodišče v Opatowu, I. oddelek za civilne zadeve) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba določbe [Direktive 93/13], zlasti člen 3(1) te direktive, ter načela prava Unije glede varstva potrošnikov in ravnotežja med pogodbenima strankama razlagati tako, da te določbe in načela nasprotujejo temu, da se v nacionalnem pravnem redu uvedeta institut ‚maksimalnih neobrestnih stroškov kredita‘ in matematična formula za izračun višine teh stroškov, ki sta določena v členu 5, točka 6a, v povezavi s členom 36a [zakona o potrošniških kreditih], v skladu s katerima se med stroške v zvezi s kreditno pogodbo, ki jih nosi potrošnik (skupni strošek kredita), lahko vključijo tudi stroški gospodarske dejavnosti, ki jo izvaja podjetje?“

Zadeva C-252/19

- 42 Družba QL in oseba CG sta 31. avgusta 2016 sklenili potrošniško kreditno pogodbo v skupnem znesku 10.764 PLN (približno 2474 EUR), vključno z obrestmi v višini 9,81 % na leto, za obdobje treh let, odplačevanje pa je bilo porazdeljeno na 36 mesečnih obrokov. Skupna efektivna obrestna mera kredita je znašala 77,77 %. Oseba CG je v zavarovanje svojega odplačila podpisala bianko menico.
- 43 Skupni znesek 10.764 PLN (približno 2474 EUR) je bil sestavljen iz glavnice, ki jo je družba QL dala na voljo osebi CG v višini 5000 PLN (približno 1149 EUR), pristojbine za vlogo v višini 129 PLN (približno 29 EUR), stroška v zvezi s proizvodom, imenovanim „Tvoj paket“, ki je znašal 3939 PLN (približno 905 EUR), in pogodbenih obresti v višini 796 PLN (približno 182 EUR). Skupni neobrestni strošek kredita je zato znašal 4968 PLN (približno 1142 EUR). Ta naj bi bil izračunan na podlagi matematične formule iz člena 36a zakona o potrošniških kreditih in naj ne bi bil predmet posamičnega dogovora.
- 44 Oseba CG je izvedla plačila v skupnem znesku 5783 PLN (približno 1347 EUR). Družba QL je pri predložitvenem sodišču, Sąd Rejonowy w Opatowie (občinsko sodišče v Opatowu, I. oddelek za civilne zadeve, Poljska), začela postopek za izdajo plačilnega naloga na podlagi menice, izpolnjene v svojo korist.

- 45 To sodišče dvomi o skladnosti nacionalne določbe, kot je člen 36a zakona o potrošniških kreditih, z Direktivo 2008/48. Ti dvomi so povezani med drugim z načinom, kako naj bi poljski zakonodajalec izračunal to zgornjo mejo, pri čemer je v svoj izračun vključil ne le stroške kredita, ki so običajno posebej povezani s sklenitvijo in upravljanjem potrošniške kreditne pogodbe, ampak tudi stroške, povezane z gospodarsko dejavnostjo dajalcev kredita na splošno.
- 46 Ob upoštevanju popolne harmonizacije, izvedene z Direktivo 2008/48 na nekaterih področjih potrošniških kreditov, naj države članice ne bi smele vključiti novih kategorij stroškov, ki naj ne bi bile združljive s področji, harmoniziranimi s to direktivo. Z metodo izračuna najvišjega zneska „skupnih neobrestnih stroškov pogodbe“ pa naj bi poljski zakonodajalec dajalcem kredita omogočil, da potrošnikom naložijo višje stroške finančnih storitev od tistih iz člena 3(g) navedene direktive. Ta zakonodaja naj bi zato v nasprotju z nameni nacionalnega zakonodajalca lahko oslabila varstvo potrošnika.
- 47 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy w Opatowie (občinsko sodišče v Opatowu, I. oddelek za civilne zadeve) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:
- „Ali je treba določbe [Direktive 2008/48], zlasti člen 3(g) in člen 22(1) te direktive, razlagati tako, da te določbe nasprotujejo temu, da se v nacionalnem pravnem redu uvedeta institut ‚maksimalnih neobrestnih stroškov kredita‘ in matematična formula za izračun višine teh stroškov, ki sta določena v členu 5, točka 6a, v povezavi s členom 36a [zakona o potrošniških kreditih], v skladu s katerima se med stroške v zvezi s kreditno pogodbo, ki jih nosi potrošnik (skupni strošek kredita), lahko vključijo tudi stroški gospodarske dejavnosti, ki jo izvaja podjetje?“
- 48 Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 14. maja 2019 zadevi C-222/19 in C-252/19 združil za pisni postopek in izdajo sodbe.
- 49 Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 10. decembra 2019 zadeve C-84/19, C-222/19 in C-252/19 združil za izdajo sodbe.

Vprašanja za predhodno odločanje

Vprašanje v zadevi C-252/19

- 50 Predložitevno sodišče z vprašanjem v zadevi C-252/19, ki ga je treba preučiti na prvem mestu, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(g) in člen 22 Direktive 2008/48 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji o potrošniških kreditih, ki določa način izračuna najvišjega zneska neobrestnih stroškov kredita, ki se lahko zaračuna potrošniku, saj ta način izračuna prodajalcu ali ponudniku omogoča, da temu potrošniku naloži del splošnih stroškov, povezanih z opravljanjem njegove gospodarske dejavnosti.
- 51 Najprej je treba opozoriti, da je v skladu s členom 1 Direktive 2008/48 namen te direktive harmonizirati nekatere vidike pravil držav članic v zvezi s pogodbami, ki zajemajo potrošniške kredite.
- 52 Dalje, iz člena 22(1) te direktive izhaja, da če ta direktiva vsebuje harmonizirane določbe, države članice ne smejo ohraniti ali uvesti drugih nacionalnih določb, razen tistih, določenih v tej direktivi.
- 53 Nazadnje, zakonodajalec Unije je za zagotovitev obsežnega varstva potrošnikov v členu 3(g) navedene direktive uporabil široko opredelitev pojma „skupni stroški kredita za potrošnika“, ki pomeni vse stroške, vključno z obrestmi, provizijami, davki in vsemi drugimi vrstami stroškov, ki jih mora

potrošnik plačati v zvezi s kreditno pogodbo in ki so dajalcu kredita znani, razen notarskih stroškov (sodba z dne 26. marca 2020, Mikrokasa in Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, točka 39 in navedena sodna praksa).

- 54 Ugotoviti pa je treba, da ta opredelitev ne vsebuje nobene omejitve glede vrste ali utemeljitve stroškov, ki se potrošniku lahko naložijo v okviru take kreditne pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 26. marca 2020, Mikrokasa in Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, točki 40 in 42). Iz besedila te opredelitve torej ni mogoče sklepati, da se stroškov, povezanih z gospodarsko dejavnostjo dajalca kredita, kot so stroški infrastrukture ali stroški za zaposlene, ne sme zaračunavati potrošniku.
- 55 Zato, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 118 sklepnih predlogov, namen Direktive 2008/48 ni harmonizacija porazdelitve stroškov v okviru kreditne pogodbe, tako da države članice ostanejo pristojne za določitev mehanizmov ureditve teh stroškov, pod pogojem, da ti niso v nasprotju s pravili, harmoniziranimi z navedeno direktivo.
- 56 V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da mora pristojno nacionalno sodišče preveriti, ali taka nacionalna ureditev ne nalaga drugih obveznosti obveščanja, kot so tiste, našteje v členu 10(2) Direktive 2008/48, s katerim se popolnoma harmonizirajo informacije, ki jih je treba vključiti v kreditno pogodbo (glej v tem smislu sodbo z dne 26. marca 2020, Mikrokasa in Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, točki 45 in 47).
- 57 Iz navedenega izhaja, da je treba člen 3(g) in člen 22 Direktive 2008/48 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji o potrošniških kreditih, ki določa način izračuna najvišjega zneska neobrestnih stroškov kredita, ki se lahko zaračuna potrošniku, čeprav ta način izračuna prodajalcu ali ponudniku omogoča, da temu potrošniku naloži del splošnih stroškov, povezanih z opravljanjem njegove gospodarske dejavnosti, pod pogojem, da se z njenimi določbami o tem najvišjem znesku ne kršijo pravila, harmonizirana s to direktivo.

Prvo vprašanje v zadevi C-84/19

- 58 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v zadevi C-84/19, ki ga je treba preučiti na drugem mestu, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da je iz področja uporabe te direktive izključen pogodbeni pogoj, ki določa neobrestni strošek kredita v skladu z zgornjo mejo, določeno v nacionalni zakonodaji o potrošniških kreditih, kadar ta zakonodaja določa, da se ne more zahtevati plačilo neobrestnih stroškov za del, ki presega to zgornjo mejo ali skupni znesek kredita.
- 59 Zadeva, v kateri je bila izdana sodba z dne 26. marca 2020, Mikrokasa in Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (C-779/18, EU:C:2020:236), se je med drugim nanašala na člen 36a zakona o potrošniških kreditih. Sodišče je v točki 50 navedene sodbe najprej opozorilo, da člen 1(2) Direktive 93/13, ki se nanaša na pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih, vzpostavlja izključitev iz področja uporabe te direktive, za katero v skladu s sodno prakso Sodišča veljata dva pogoja. Na eni strani mora pogodbeni pogoj temeljiti na določbi iz zakona ali drugega predpisa in na drugi strani mora biti ta določba obvezna.
- 60 Dalje, iz točke 55 sodbe, navedene v prejšnji točki, je razvidno, da je Sodišče v sodni praksi sicer razvilo merila za razlago člena 1(2) Direktive 93/13, vendar mora pristojno nacionalno sodišče določbe nacionalnega prava uporabiti v okoliščinah zadeve, ki mu je predložena, in iz tega izpeljati konkretne posledice.

- 61 Nazadnje, Sodišče je v točki 57 navedene sodbe razsodilo – s pridržkom preverjanj, ki jih je moralo v tej zadevi opraviti predložitveno sodišče – da se zdi, da nacionalna določba, kot je člen 36a zakona o potrošniških kreditih, sama po sebi ne določa pravic in obveznosti pogodbenih strank, temveč je omejena na omejitev njihove svobode pri določanju neobrestnih stroškov kredita nad določeno raven, in nacionalnemu sodišču nikakor ne preprečuje, da bi preverilo, ali taka določitev pomeni zlorabo, tudi pod zakonsko določeno zgornjo mejo.
- 62 Te ugotovitve pa je mogoče uporabiti v zadevi C-84/19, ki se nanaša na isto nacionalno zakonodajo, in so upoštevne za odgovor na to vprašanje za predhodno odločanje. Tako okoliščina, da na podlagi člena 36a zakona o potrošniških kreditih ni mogoče zahtevati plačila neobrestnih stroškov za del, ki presega zakonsko določeno zgornjo mejo ali skupni znesek kredita, ne povzroči izključitve navedenega pogodbenega pogoja iz področja uporabe Direktive 93/13.
- 63 Glede na zgoraj navedeno je treba člen 1(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da iz področja uporabe te direktive ni izključen pogodbeni pogoj, ki določa neobrestni strošek kredita v skladu z zgornjo mejo, določeno v nacionalni zakonodaji o potrošniških kreditih, kadar ta zakonodaja določa, da ni mogoče zahtevati plačila neobrestnih stroškov za del, ki presega to zgornjo mejo ali skupni znesek kredita.

Drugo in tretje vprašanje v zadevi C-84/19

- 64 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem v zadevi C-84/19, ki ju je treba obravnavati skupaj in na tretjem mestu, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da pogoji pogodbe o potrošniškem kreditu, s katerimi se potrošniku zaračunavajo stroški, ki niso plačilo pogodbenih obresti, spadajo k izjemi iz te določbe, če v teh pogojih ni natančneje določena niti narava teh stroškov niti storitve, za katere se plačujejo.
- 65 V zvezi s tem je treba opozoriti, da v skladu s členom 4(2) te direktive ocena nepoštenosti pogodbenih pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.
- 66 Ker pa člen 4(2) Direktive 93/13 določa izjemo od mehanizma vsebinskega nadzora nad nepoštenimi pogoji, kot je določen v okviru sistema varstva potrošnikov, ki ga vzpostavlja ta direktiva, je Sodišče razsodilo, da ga je treba razlagati ozko (sodba z dne 23. aprila 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 67 Prvič, glede pojma „glavni predmet pogodbe“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13 je Sodišče že navedlo, da je njegov namen zgolj določiti podrobna pravila in obseg vsebinskega nadzora nad pogodbenimi pogoji, o katerih se stranki nista dogovorili posamično, ki se nanašajo na glavno storitev pogodb, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ter tej pogodbi dajejo bistvene značilnosti. Pogoji, ki so v primerjavi s pogoji, ki določajo bistvo pogodbenega razmerja, pomožni, pa ne morejo biti zajeti z navedenim pojmom (glej v tem smislu sodbo z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 32).
- 68 V zvezi s tem se dajalec kredita s kreditno pogodbo zaveže predvsem, da bo posojilojemalcu zagotovil določen znesek denarja, pri čemer pa se zadnjem zaveže predvsem, da bo ta znesek vrnil – praviloma skupaj z obrestmi – v določenih rokih. Glavne storitve takšne pogodbe se tako nanašajo na znesek denarja, ki ga je treba opredeliti v dogovorjeni valuti plačila in vračila (sodba z dne 20. septembra 2017, Andriuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 38).

- 69 Natančnega obsega pojmov „glavni predmet“ in „cena“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13 pa ni mogoče opredeliti s pojmom „skupni stroški kredita za potrošnika“ v smislu člena 3(g) Direktive 2008/48 (sodba z dne 26. februarja 2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, točka 47). Tako dejstvo, da so različne vrste stroškov ali „provizija“ vključene v skupne stroške potrošniškega kredita, ni odločilno za ugotovitev, da ti stroški spadajo med glavne storitve kreditne pogodbe.
- 70 V obravnavani zadevi se pogodbeni pogoji, o katerih se po mnenju predložitvenega sodišča v zadevi C-84/19 stranki nista dogovorili posamično, nanašajo na plačila, ki jih mora plačati potrošnik, razen odplačila glavnice in obresti posojila. Šlo naj bi namreč zlasti za pogoje, ki se nanašajo na dodatno storitev, imenovano „Tvoj paket – posebni paket“, provizijo in stroške odobritve.
- 71 Predložitveno sodišče mora v tej zadevi ob upoštevanju narave, določil in splošne sistematike kreditne pogodbe iz postopka v glavni stvari ter dejanskega in pravnega okvira, v katerega je umeščena, presoditi, ali se zadevni pogoji nanašajo na storitve, ki so bistvena sestavina te pogodbe, in natančneje, na obveznost, da mora dolžnik vrniti znesek, ki mu ga je dal na voljo dajalec kredita.
- 72 Zlasti je mogoče opredeliti, da spadajo pod glavni predmet pogodbe jasni in razumljivi pogoji, saj je enaka zahteva po preglednosti, kot je določena v členu 4(2) Direktive 93/13, predpisana tudi v členu 5 te direktive, ki določa, da morajo biti pisni pogodbeni pogoji „vedno“ sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. Zahteva po preglednosti, kakršna je ta iz prve od teh določb, ima enak obseg kot zahteva iz druge od teh določb (glej v tem smislu sodbi z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 36, ter z dne 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, točka 46).
- 73 V zvezi s tem, ker sistem varstva, ki ga uvaja ta direktiva, temelji na predstavi, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju med drugim glede ravni obveščенosti, je treba to zahtevo po preglednosti razlagati široko, in sicer tako, da zahteva ne le, da je zadevni pogoj slovnično razumljiv za potrošnika, ampak da lahko ta potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni tudi ekonomske posledice, ki iz tega izhajajo zanj (glej v tem smislu sodbo z dne 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, točka 50).
- 74 Zato mora predložitveno sodišče v zadevi C-84/19 za presojo, ali so zadevni pogoji, ki se nanašajo na stroške, ki se zaračunajo potrošniku, glavni predmet pogodbe, v obravnavani zadevi – glede na vse upoštevne dejanske elemente, ki so mu bili predloženi v presojo, vključno z oglaševanjem in informacijami, ki jih je dajalec kredita posredoval v okviru pogajanj za posojilno pogodbo, pa tudi na splošno glede na vse pogoje v pogodbi o potrošniškem kreditu, ki jo je podpisala oseba QJ – ugotoviti, ali se je lahko povprečni potrošnik, ki je običajno obveščen, razumno pozoren in preudaren, ne le seznanil z zneskom, dolgovanim za „stroške odobritve“, „provizijo“ in finančni produkt, imenovan „Tvoj paket – posebni paket“, temveč tudi, ali je bil zmožen oceniti zanj potencialno znatne ekonomske posledice (glej po analogiji sodbo z dne 23. aprila 2015, Van Hove, C-96/14, EU:C:2015:262, točka 47).
- 75 Res je, da prodajalec ali ponudnik ni dolžan natančno opredeliti narave vsake opravljene storitve v zameno za stroške, ki se zaračunajo potrošniku na podlagi pogodbenih pogojev, kot so „provizija“ ali „stroški odobritve“. Vendar je za izpolnitev zahteve po preglednosti nujno, da je mogoče naravo dejansko opravljenih storitev razumeti ali ugotoviti iz pogodbe kot celote. Poleg tega mora biti potrošnik sposoben preveriti, ali se posamezni stroški ali storitve, za katere se ti plačujejo, ne prekrivajo (sodba z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 43).
- 76 V obravnavani zadevi in s pridržkom preverjanj, ki jih mora predložitveno sodišče opraviti v zadevi C-84/19, se je v zvezi s stroški, imenovanimi „stroški odobritve“ in „provizija“, oseba QJ lahko legitimno spraševala tako glede storitev, za katere se ti stroški plačujejo, kot glede njihovega

morebitnega prekrivanja. Pogodba je namreč na eni strani vsebovala dve določili o upravnih stroških, imenovanih „stroški odobritve“ oziroma „provizija“, ki kažeta, da gre za zneske, ki jih je treba plačati za odobritev kredita.

- 77 Na drugi strani mora predložitveno sodišče preveriti, ali lahko stroškovna postavka, imenovana „provizija“, v skladu z njenim običajnim pomenom v poljskem pravu kaže na to, da gre za plačilo kreditnemu posredniku, kot je tisti, ki naj bi posredoval ob sklenitvi pogodbe, ki jo je podpisala oseba QJ, in ali v takem položaju potrošnik v nasprotju s tem, kar sicer določa člen 21(b) Direktive 2008/48, ni mogel oceniti, ali plačuje za storitve ponudnika, s katerim je sklenil pogodbo, ali za storitve posrednika.
- 78 V takih okoliščinah za potrošnika ne bi bilo zagotovljeno celovito razumevanje obveznosti plačila in ekonomskih posledic pogojev, ki določajo te stroške.
- 79 Drugič, v zvezi z nadzorom nad „ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago“ iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je obseg te skupine pogojev, katerih morebitna nepoštenost ne more biti predmet presoje, omejen, saj se nanaša zgolj na ustreznost določene cene ali plačila za izmenjane storitve ali blago, razlog za to izključitev pa je to, da ni nobene lestvice ali pravnega merila, ki bi zagotavljala okvir ali smernice za nadzor nad to ustreznostjo (glej v tem smislu sodbi z dne 30. aprila 2014, Kásler in Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, točka 55, ter z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 34).
- 80 Glede na to ozko razlago je Sodišče pojasnilo, da pogoji v zvezi s protidajatvijo, ki jo potrošnik dolguje dajalcu kredita ali ki vplivajo na dejansko ceno, ki jo mora potrošnik plačati dajalcu kredita, načeloma ne spadajo v to drugo skupino pogojev, razen kar zadeva vprašanje, ali je znesek protidajatve ali cene, kot je določena v pogodbi, ustrezen glede na storitev, ki jo v zameno opravi dajalec kredita (sodbi z dne 26. februarja 2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, točka 56, ter z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 35).
- 81 V zvezi s presojo „ustreznosti“ zadevnih pogodbenih pogojev, ki se obravnava v zadevi C-84/19, to je razmerja med zahtevanimi plačili in storitvijo, ki ji ustrezajo, je iz predložitvene odločbe razvidno, da v navedenih pogojih ni natančno določeno, na katere storitve se nanašajo stroški, imenovani „stroški odobritve“ in „provizija“.
- 82 Poleg tega predložitveno sodišče navaja, da se besedilo člena 385¹(1) civilnega zakonika, s katerim je bila v poljsko pravo prenesena izjema v zvezi s preverjanjem ustreznosti cene in njene protidajatve, določena v členu 4(2) Direktive 93/13, nanaša le na pogoje, ki se navezujejo na glavni predmet pogodbe.
- 83 Kot pa je v bistvu navedel generalni pravobranilec v točki 62 sklepnih predlogov, ker je s členom 385¹(1) civilnega zakonika, s katerim je bil člen 4(2) Direktive 93/13 prenesen v poljsko pravo, za izjemo iz te določbe prava Unije določeno ožje področje uporabe, s čimer je potrošnikom zagotovljena višja raven varstva, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče, je omogočen širši nadzor nad morebitno nepoštenostjo pogodbenih pogojev, ki spadajo na področje uporabe te direktive.
- 84 V zvezi s tem člen 8 Direktive 93/13 določa, da lahko države članice na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje določbe, ki so združljive s Pogodbo DEU, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov. To izraža idejo iz dvanajste uvodne izjave navedene direktive, v skladu s katero ta direktiva le delno in minimalno harmonizira nacionalne predpise v zvezi z nepoštenimi pogoji.

- 85 Sodišče pa je v sodni praksi razsodilo, da določba nacionalnega prava, ki za izjemo iz člena 4(2) Direktive 93/13 določa ožje področje uporabe, prispeva k cilju varstva potrošnikov, ki se uresničuje s to direktivo (glej po analogiji sodbo z dne 2. aprila 2020, *Condominio di Milano, via Meda*, C-329/19, EU:C:2020:263, točka 36).
- 86 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo in tretje vprašanje v zadevi C-84/19 odgovoriti, da je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da pogoji pogodbe o potrošniškem kreditu, s katerimi se potrošniku zaračunavajo stroški, ki niso odplačilo glavnice in obresti, ne spadajo k izjemi iz te določbe, če v teh pogojih ni natančneje določena niti narava teh stroškov niti storitve, za katere se plačujejo, in če so oblikovani tako, da pri potrošniku povzročijo zmedo glede njegovih obveznosti in ekonomskih posledic teh pogojev, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Vprašanje v zadevi C-222/19

- 87 Predložitveno sodišče v zadevi C-222/19 z vprašanjem, na katero je treba odgovoriti nazadnje, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni določbi, ki določa najvišjo zgornjo mejo skupnih stroškov kredita, ki jih je mogoče naložiti potrošniku, v katere se lahko vključijo stroški, povezani s splošno gospodarsko dejavnostjo dajalca kredita.
- 88 Najprej, iz člena 1(1) Direktive 93/13 je razvidno, da je njen namen približati nacionalne določbe držav članic o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah. Kot pa izhaja iz člena 1(2) te direktive v povezavi z njeno trinajsto uvodno izjavo in njenega člena 3(1), namen navedene direktive ni uvedba nadzora nad nacionalnimi določbami glede njihovih morebitnih neugodnosti za potrošnika, ampak le nadzor nad pogoji iz pogodb s potrošniki, o katerih se stranki nista dogovorili posamično (glej v tem smislu sodbo z dne 3. aprila 2019, *Aqua Med*, C-266/18, EU:C:2019:282, točka 28).
- 89 V teh okoliščinah je treba za koristen odgovor predložitvenemu sodišču v zadevi C-222/19 vprašanje za predhodno odločanje preoblikovati tako, da se v bistvu nanaša na vprašanje, ali je treba člen 3(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da je mogoče pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično in s katerim se potrošniku zaračunavajo neobrestni stroški kredita, ki vključujejo stroške gospodarske dejavnosti dajalca kredita, pod najvišjo zakonsko določeno zgornjo mejo, šteti za nepošten v smislu te določbe.
- 90 Spomniti je treba, da v skladu s členom 3(1) Direktive 93/13 velja za nepošten vsak pogodbeni pogoj, ki ni dogovorjen, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.
- 91 V zvezi s tem je treba navesti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča to na tem področju pristojno tako za razlago pojma „nepošten pogoj“ iz člena 3(1) Direktive 93/13 in njene priloge kot tudi za merila, ki jih nacionalno sodišče lahko uporabi ali mora uporabiti pri preučitvi pogodbenega pogoja glede na določbe te direktive, pri čemer mora navedeno sodišče ob upoštevanju teh meril odločiti o konkretni opredelitvi posameznega pogodbenega pogoja glede na okoliščine obravnavane zadeve. Iz tega izhaja, da se mora Sodišče omejiti na to, da predložitvenemu sodišču poda smernice, ki jih mora to upoštevati pri presoji nepoštenosti zadevnega pogoja (sodba z dne 14. marca 2013, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, točka 66 in navedena sodna praksa).
- 92 Glede preizkusa znatnega neravnotežja, ki ga povzročajo pogoji, ki za potrošnika določajo stroške, ki niso obresti, tak preizkus ne more biti omejen na količinsko ekonomsko presojo, ki temelji na primerjavi skupnega zneska transakcije, ki je bil predmet pogodbe, na eni strani in stroškov, ki so bili na podlagi tega pogoja zaračunani potrošniku, na drugi strani. Sodišče je namreč že presodilo, da je znatno neravnotežje lahko posledica samega dejstva dovolj resnega posega v pravni položaj, ki ga potrošniku kot pogodbeni stranki zagotavljajo veljavni nacionalni predpisi, bodisi v obliki omejitve

vsebine pravic, ki jih v skladu s temi predpisi črpa iz te pogodbe, bodisi v obliki oviranja uresničevanja teh pravic bodisi celo v obliki naložitve dodatnih obveznosti, ki jih nacionalna pravila ne določajo (sodba z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 51).

- 93 V zvezi z vprašanjem, v katerih okoliščinah je tako neravnotežje „v nasprotju z zahtevo dobre vere“ glede na šestnajsto uvodno izjavo Direktive 93/13, je Sodišče v sodni praksi nacionalnim sodiščem pojasnilo, da morajo preveriti, ali bi lahko prodajalec ali ponudnik, če s potrošnikom lojalno in pravično posluje, razumno pričakoval, da bi potrošnik tak pogoj sprejel v okviru pogajanj (sodba z dne 7. novembra 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 in C-483/18, EU:C:2019:930, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 94 V obravnavani zadevi iz predložitvene odločbe izhaja, da so na podlagi nacionalnega prava v stroške, povezane z odobritvijo kredita, že vključeni stroški, povezani z izvajanjem gospodarske dejavnosti ponudnika.
- 95 Tako bi lahko neobrestni strošek kredita za potrošnika, ki je v skladu z nacionalno zakonodajo omejen navzgor, povzročil znatno neravnotežje v smislu sodne prakse Sodišča, čeprav je ta strošek določen pod to zgornjo mejo, če se storitve, opravljene v zameno, ne bi razumno nanašale na storitve, opravljene v okviru sklenitve ali upravljanja kreditne pogodbe, ali če bi bili zneski, zaračunani potrošniku iz naslova stroškov odobritve in upravljanja posojila, očitno nesorazmerni glede na znesek posojila. Predložitveno sodišče mora v zvezi s tem upoštevati učinek drugih pogodbenih pogojev, da bi ugotovilo, ali navedeni pogoji povzročajo znatno neravnotežje v škodo posojilojemalca.
- 96 V takih okoliščinah ob upoštevanju zahteve po preglednosti, ki izhaja iz člena 5 Direktive 93/13, ne bi bilo mogoče šteti, da bi lahko ponudnik, če s potrošnikom transparentno posluje, razumno pričakoval, da bi potrošnik tak pogoj sprejel v okviru pogajanj.
- 97 Iz navedenega izhaja, da je treba člen 3(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da lahko pogodbeni pogoj v zvezi z neobrestnimi stroški kredita, ki določa ta strošek pod zakonsko določeno zgornjo mejo in s katerim se na potrošnika prenesejo stroški gospodarske dejavnosti dajalca kredita, povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank v škodo potrošnika, če se s tem pogojem potrošniku zaračunajo stroški, ki so nesorazmerni glede na prejete storitve in prejet znesek posojila, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Stroški

- 98 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenima sodiščema, ti odločita o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Člen 3(g) in člen 22 Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji o potrošniških kreditih, ki določa način izračuna najvišjega zneska neobrestnih stroškov kredita, ki se lahko zaračuna potrošniku, čeprav ta način izračuna prodajalcu ali ponudniku omogoča, da temu potrošniku naloži del splošnih stroškov, povezanih z opravljanjem njegove gospodarske dejavnosti, pod pogojem, da se z njenimi določbami o tem najvišjem znesku ne kršijo pravila, harmonizirana s to direktivo.**

2. Člen 1(2) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011, je treba razlagati tako, da iz področja uporabe te direktive ni izključen pogodbeni pogoj, ki določa neobrestni strošek kredita v skladu z zgornjo mejo, določeno v nacionalni zakonodaji o potrošniških kreditih, kadar ta zakonodaja določa, da ni mogoče zahtevati plačila neobrestnih stroškov za del, ki presega to zgornjo mejo ali skupni znesek kredita.
3. Člen 4(2) Direktive 93/13, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/83, je treba razlagati tako, da pogoji pogodbe o potrošniškem kreditu, s katerimi se potrošniku zaračunavajo stroški, ki niso odplačilo glavnice in obresti, ne spadajo k izjemi iz te določbe, če v teh pogojih ni natančneje določena niti narava teh stroškov niti storitve, za katere se plačujejo, in če so oblikovani tako, da pri potrošniku povzročijo zmedo glede njegovih obveznosti in ekonomskih posledic teh pogojev, kar mora preveriti predložitveno sodišče.
4. Člen 3(1) Direktive 93/13, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2011/83, je treba razlagati tako, da lahko pogodbeni pogoj v zvezi z neobrestnimi stroški kredita, ki določa ta strošek pod zakonsko določeno zgornjo mejo in s katerim se na potrošnika prenesejo stroški gospodarske dejavnosti dajalca kredita, povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank v škodo potrošnika, če se s tem pogojem potrošniku zaračunajo stroški, ki so nesorazmerni glede na prejete storitve in prejet znesek posojila, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Podpisi